

herman de vries

Van Gogh, Bernard, Israels, Puvis de Chavannes, Van Rappard,
Sluijters en Von Stuck uit het Van Gogh Museum
Achtttiende-eeuwse prenten en tekeningen
Aanwinsten

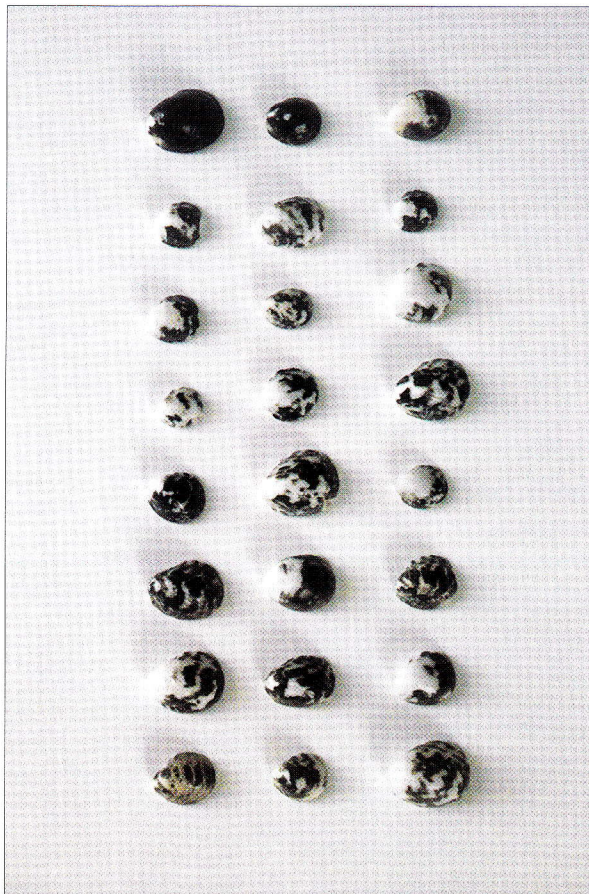


natural relations

herman de vries aan het werk met omar gaye bij een kruiden- en amulettenhandelaar, dakar, 1985

Het werk van herman de vries (Alkmaar 1931) is de afgelopen tien jaar slechts sporadisch in Nederlandse musea te zien geweest. Aan het einde van de jaren zestig, na een periode waarin hij onder meer betrokken is bij de 'nulgroep', trekt de vries zich terug uit het Nederlandse kunstcircuit en vestigt zich uiteindelijk in het Duitse Steigerwald.

'reizen 1970-1998' toont een overzicht van het werk dat is ontstaan tijdens of naar aanleiding van de vele reizen die herman de vries vanaf circa 1970 heeft gemaakt. De ondertitel 'documents of a stream' is ontleend aan een gelijknamig 'schetsboek', waarmee de vries tijdens een reis naar India in 1976 begint en dat niet zozeer schetsen of notities bevat, als wel onderweg gevonden objecten, variërend van monsters straatstof via verzamelde plantenbladeren tot zogenoemde artefacten: objecten van menselijke oorsprong, die weer opgenomen zijn in de kringloop van de natuur. Het schetsboek, dat in 1981 werd afgesloten, toont evenals de overige werken in de tentoonstelling, herman de vries' positie als een 'verzamelaar' van 'documenten van de werkelijkheid' en daarmee van het continue proces van het leven.



De lange en verre reizen die herman de vries vanaf 1970 onderneemt, zijn op te vatten als een vorm van onderzoek naar de (wijde) wereld, die hij tot zijn werkterrein heeft verklaard. Deze wereld vat hij op als één, ondeelbaar geheel, waarvan alle componenten, van het kleinste tot het grootste, gelijkwaardig deel uitmaken: 'es gibt nichts, was ohne Zusammenhang zum ganzen steht. wenn das ganze einen sinn hat, dann ist jeder aspekt davon voller inhalt und repräsentiert alles.' Impliciet formuleert de vries hiermee een verlangen naar een verloren gegane 'oertijd', waarin geen scherpe grenzen bestonden tussen de mens en de rest van de wereld. In plaats van zich te onderscheiden en af te scheiden leefde de mens in een symbiose met de elementen en alles wat leeft en groeit.

Vanaf het midden van de jaren zeventig neemt de natuur in de vries' werk een belangrijke plaats in, als een terrein waarin alles in samenhang staat tot al het andere en alles zijn betekenis heeft. In 'collected mahé' uit 1970, vrientwintig schelpjes, verzameld op het Seychelleiland Mahé, manifesteert de natuur zich voor het eerst direct in zijn werk als een concrete realiteit.

'collected mahé' is geen weergave van 'natuurlijke gegevens', noch zijn deze gegevens op de een of andere manier door de kunstenaar veranderd of gemanipuleerd. Er is geen 'kunstwerk' gemaakt van elementen uit de natuur. Of, in een formulering die dichterbij de vries staat: er is geen sprake van 'natuur als kunst'. 'collected mahé' is het eerste van de zogenoemde 'real works', waarin herman de vries onderdelen uit de werkelijkheid presenteert - en niet re-presenteert. De schelpjes zijn geen symbool van iets anders, ze hebben geen andere identiteit dan hun eigen aanwezigheid.

Uitgaande van zijn 'totaalconcept' van de wereld reist de vries vooral naar die gebieden, waar de 'totaliteit' van de wereld nog niet zo is aangetast als in het westen en waar de 'natuurlijke' mens nog niet al zijn terrein heeft prijsgegeven aan de van zijn wortels vervreemde 'culturele' mens. Met name hier vindt hij onder andere het materiaal voor zijn omvangrijke 'natural relations' project, een botanisch en cultuurhistorisch onderzoek naar de relaties tussen de mens en de plantenwereld. Op markten en in winkels verzamelt hij honderden planten, kruiden en bestanddelen daarvan, die door de mens gebruikt worden als geneesmiddel of om hun geestverruimende werking. 'natural relations' is een interdisciplinair project van botanie, ethnologie, mythologie, religieuze en volksgeschiedenis en farmacologie. In 1989 wordt het project gepubliceerd in een ijvige catalogus bij een tentoonstelling in het Karl Ernst Osthaus-Museum in Hagen. Bij de afbeeldingen van de planten en kruiden is de van generatie op generatie mondeling doorgegeven kennis vermeld. In feite doet 'natural relations' niets anders dan het in herinnering roepen van een oeroude, veelal niet-verbale en intuïtieve kennis die ooit in een ieder besloten lag.

De manier waarop op oosterse markten producten zijn uitgesteld, eenvoudig op een stuk stof op de grond, is ook terug te vinden in het werk van de vries. De bodeminstallatie is daarin een regelmatig terugkerende presentatievorm. De vloer is een directe en eenvoudige plaats van handeling en verwijst tevens naar een in veel culturen bekend ritueel, waarin natuurlijke producten als gaven worden aangeboden, nadat de mens uit de natuur heeft genomen wat hij nodig heeft. Het ritueel hersteelt het evenwicht.

De tentoonstelling 'reizen 1970-1998' werd voorbereid in samenwerking met de Kunstvereniging Diepenheim, waar gedurende dezelfde periode de tentoonstelling 'herman de vries. vergankelijkheid' is te zien. Hierin wordt uit het 'continue proces van het leven' vooral het aspect van verval getoond, in onder meer verweerde boomstammetjes, uitwijvingen van as op papier en een bodeminstallatie van veldbloemen. De objecten in de tentoonstelling laten vergankelijkheid zien als noodzakelijk onderdeel van de levenscyclus van ontstaan, groei en verval, zoals een vernietigde slagboom, waarvan de resten worden getoond, weer nieuwe wegen mogelijk maakt.

Bij de tentoonstellingen verschijnen twee cahiers met elk een twintigtal afbeeldingen en teksten van drs Lisette Pelsers, conservator van het Rijksmuseum Twenthe en dr Cees de Boer, onderzoeker en publicist kunst en cultuur.

Prijs per cahier f 10,-

herman de vries

collected mahé, seychellen 1970